

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ ของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 11*

DEVELOPMENT MODEL OF TEACHER LEADERSHIP IN DIGITAL ERA ON INSTRUCTIONAL LEARNING IN PRIMARY SCHOOLS UNDER THE REGIONAL EDUCATION OFFICE NUMBER 11

มัตติกา ผาลี*

Mattika Phalee*

ไชยา ภาวะบุตร

Chaiya Pawabutra

จินดา ลาโพธิ์

Jinda Lapho

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร สกลนคร

Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University, Sakon Nakhon, Thailand

*Corresponding author E-mail: mattika.pha@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ 2) สร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาฯ 3) ตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนา ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นฯ เป็นวิธีวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา (R&D) แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 386 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ระยะที่ 2 จัดทำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัล และยืนยันโดยผู้เชี่ยวชาญ ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัล เป็นครูโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จำนวน 30 คน 7 โรงเรียน โดยการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า แบบประเมินภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ สถิติที่ใช้วิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย

* Received 30 April 2023; Revised 21 May 2023; Accepted 25 May 2023

พบว่า 1) องค์ประกอบภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 65 ตัวบ่งชี้ 2) รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการ 5) สื่อการเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล และ 3) ผลการตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมโดยรวมมากที่สุด และครูมีภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้นหลังการพัฒนา คิดเป็นร้อยละ 45.80

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนา, ภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัล, การจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัล

Abstract

This research article aims to 1) study the components of digital teacher leadership in learning management, 2) create and develop a development model, and 3) examine the effectiveness of the development model. according to the developed model It is a research and development method (R&D), divided into 3 phases. is Phase 1, to study the model of teacher leadership development in the digital age. The sample consisted of primary school teachers. In the area responsible for the Office of Education Region 11 in the academic year 2022, a total of 386 people were selected by multi-stage random sampling. and confirmed by experts Expert Phase 3: An experimental model for developing teacher leadership in the digital age is an elementary school teacher in the area under the responsibility of Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office, Region 2, 30 people in 7 schools by purposive random sampling. Tools used to collect research data consisted of an unstructured interview form. estimation scale type questionnaire Assessment form for teacher leadership in the digital age in learning management. The statistics used in the research were frequency, percentage, mean, and standard deviation. The research findings were as follows: 1) The components of teacher leadership in the digital age in learning management consisted of 6 components, 65 indicators. 2) The teacher leadership development model. The digital age in learning management consists of 1) principles, 2) objectives, 3) contents, 4) processes, 5) learning materials, and 6) measurement and evaluation and 3) the results of examining the effectiveness of the digital age teacher leadership development model in learning management. Most suitable overall And teachers have more digital teacher

leadership in learning management after the development. representing 45.80 percent.

Keywords: Development Model, Teacher Leadership in The Digital Era, Learning Management in The Digital Era

บทนำ

การจัดการเรียนรู้ของประเทศไทยต้องมีการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนให้มีคุณลักษณะสู่การเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ สามารถติดต่อสื่อสารและอยู่ร่วมกันได้บนพื้นฐานของความเสมอภาคและ ผลประโยชน์ร่วมกันในการเสริมสร้างความมั่นคงในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมของ ภูมิภาคอาเซียน รูปแบบการจัดการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนและเป้าหมายการรวมกลุ่มเป็น ภูมิภาคอาเซียน โดยเชื่อมโยงกับกลุ่มสาระพื้นฐานและสามารถนำสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบของ สื่อดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในมิติต่าง ๆ โดยเป็น ตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ทักษะและประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน เพราะการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะในห้องเรียน หรือในโรงเรียนเท่านั้น ผู้สอนและผู้เรียน สามารถเรียนรู้จากสื่อต่าง ๆ อย่างหลากหลายสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลาและทุกสถานที่ (ทรง เกียรติ พิษมงคล และคณะ, 2559)

ภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัล มีคุณค่าและมีประโยชน์แก่วงการทางวิชาการเรียนรู้ ครูรวมพลัง ร่วมมือทำงานในชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (professional learning community) มี วัฒนธรรมของการร่วมมือและเสริมสร้างการพัฒนาวิชาชีพ ได้แก่ แกะไขสิ่งที่เป็นปัญหา บำรุงรักษาสิ่งที่ดีอยู่แล้วให้คงอยู่ต่อไป และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์แก่วิชาชีพ มี องค์ประกอบดังนี้ 1) ส่งเสริมพัฒนาเพื่อนครูสู่ครูมืออาชีพ 2) เป็นผู้นำด้านการเรียนการสอน และมินวัตกรรม 3) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4) มุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน จาก ผลการวิจัยของไชยา ภาวะบุตร และคณะ พบว่า การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับยุคประเทศไทย 4.0 ตามนโยบายของรัฐบาลนั้น บุคลากรควรบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนา นวัตกรรมต่าง ๆ มาตอบสนองความต้องการผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ (ไชยา ภาวะบุตร และ คณะ, 2563) และ Fullan กล่าวไว้ว่า ในช่วงที่ผ่านมามีการให้ความสำคัญในการปฏิรูป การศึกษาต่อการเพิ่มคุณภาพครูมากขึ้น เนื่องจากความพยายามในการปฏิรูป (Fullan, M., 2001) ซึ่ง Barth ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงภายในโรงเรียนเกิดแรงผลักดัน ต่อการพัฒนาวิชาชีพครูและภาวะผู้นำครู (Barth, R. S., 2001) และแนวคิดของ Harris กล่าวว่า โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็วให้ครูเป็นผู้นำในการสอนแก่ครูคนอื่น ๆ นำไปสู่ การร่วมมือ มีการยืนยันงานเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ว่าการกระจายภาวะผู้นำไปสู่ครูหรือส่งเสริม

ให้ครูมีความสามารถในการนำส่งผลทางบวกต่อการปฏิบัติการจัดการองค์รของสถานศึกษา อีกทั้งการมีส่วนร่วมและการร่วมมือรวมพลังของบุคลากรครูในสถานศึกษาอันเป็นหลักสำคัญของความสามารถทางภาวะผู้นำ และภาวะผู้นำครูนั้นยังเป็นปัจจัยในการพัฒนาสถานศึกษา และมีอิทธิพลทางบวกต่อความเชื่อมั่นในความสามารถ (self-efficacy) และขวัญกำลังใจครู (Harris, A., 2002) ตลอดถึง ธารญา จิตรชญาวนิช ได้กล่าวว่า ซึ่งในสังคมไทยเกี่ยวกับการศึกษาโดยเฉพาะปัญหาของครู ซึ่งมีปัญหาสำคัญด้านการจัดการเรียนรู้ของครู กล่าวคือครูบางคนส่วนมากหรือบางส่วนในสถาบันการศึกษาแต่ละระดับยังยึดตนเองเป็นสำคัญหรือเป็นหลักการสอน โดยตนเองเคยใช้วิธีการหรือกระบวนการอย่างไรก็ทำแบบนั้นตลอด ไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการจัดการเรียนรู้ไปในทางที่ดี แปลกใหม่ และน่าสนใจ จึงทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่มีความสุขสนุกในการเรียนรู้ และเกิดความท้อแท้ในการเรียน เพราะรู้สึกว่าได้รับประโยชน์มากมายในการเรียน (ธารญา จิตรชญาวนิช, 2560) และ กนกอร สมปราชญ์ ได้กล่าวว่า สถานศึกษานั้นครูขาดภาวะผู้นำยอมให้ดำเนินงานต่าง ๆ ไปด้วยความยากลำบาก รุนววยสับสน ต่างคนต่างทำงานไม่ประสานกัน และเกิดความขัดแย้ง การบรรลุเป้าหมายก็ย่อมจะล่าช้า ไม่ประสบความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (กนกอร สมปราชญ์, 2560) จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล กล่าวถึงภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย การคิดสร้างสรรค์ การรู้ทันเทคโนโลยีดิจิทัล การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และความรู้พื้นฐานด้านเทคโนโลยีดิจิทัลแต่ยังขาดงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้

ด้วยสภาพปัญหาและเหตุผลดังกล่าว จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัล เพื่อสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัล และตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการจัดทำวิจัยและพัฒนาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 เพราะการจัดการเรียนรู้เป็นหน้าที่หลักที่สำคัญในวิชาชีพครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาครูผู้สอนมีภาวะผู้นำทางการจัดการเรียนรู้ ย่อมส่งต่อการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ สอดคล้องตามนัยแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง

และมีความสุข ตลอดจนพิจารณาถึงความยั่งยืนของการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 11
2. เพื่อสร้างและพัฒนาแบบแผนการพัฒนภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 11
3. เพื่อตรวจสอบประสิทธิผลของแบบแผนการพัฒนภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย เป็นระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) ในการศึกษาการพัฒนารูปแบบการพัฒนภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัล เพื่อสร้างและพัฒนาแบบแผนการพัฒนภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลและตรวจสอบประสิทธิผลของแบบแผนการพัฒนภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 386 คน ในการพัฒนภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัล และยืนยันรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน และในการทดลองใช้แบบแผนการพัฒนภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลและตรวจสอบประสิทธิผลของแบบแผนการพัฒนภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 จำนวน 30 คน จาก 7 โรงเรียน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบประเมินภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ระยะ 9 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการศึกษาข้อมูลพื้นฐานกำหนดกรอบแนวคิด

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนา จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิดำเนินการดังนี้

1. นำกรอบแนวคิดในการวิจัย มาสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

2. สัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน

3. นำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา และหาความสอดคล้องของข้อมูล เพื่อสรุปองค์ประกอบและวิธีการพัฒนาที่ใช้ในการร่างแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาระดับการมีภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัล โดยการศึกษาเชิงสำรวจ

1. นำข้อมูลที่ได้สรุปได้จากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มาสร้างเป็นแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดของการวิจัยและสอดคล้องกับนิยามศัพท์

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม พร้อมนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3. นำแบบสอบถามที่ได้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ตรวจสอบ

4. หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence Index) เป็นรายข้อ แล้วพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC. Index ตั้งแต่ 0.5 - 1.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2543) มาใช้ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.89 - 1.00

5. นำร่างแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง และนำไปทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 30 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

6. นำแบบสอบถามดังกล่าวมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยหาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายเป็นรายข้อ และนำข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนกเข้าเกณฑ์คืออยู่ระหว่าง 0.31 - 0.97 แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

7. นำแบบสอบถามที่หาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น รายงานต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พร้อมจัดพิมพ์และแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

8. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาสำนักงานศึกษาธิการภาค 11

9. เก็บแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 312 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82 พร้อมนำไปจัดทำและวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา มี 6 องค์ประกอบ 65 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1.1) การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ มี 11 ตัวบ่งชี้ 1.2) การพัฒนาความคล่องทางดิจิทัล 13 ตัวบ่งชี้ 1.3) การสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมี 9 ตัวบ่งชี้ 1.4) การรู้ทันเทคโนโลยีดิจิทัลมี 10 ตัวบ่งชี้ 1.5) การคิดสร้างสรรค์การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูยุคดิจิทัลมี 7 ตัวบ่งชี้ และ 1.6) คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมี 15 ตัวบ่งชี้

2. การสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 มีองค์ประกอบของรูปแบบ ดังนี้ 1.1) หลักการ ได้แก่ แนวคิดที่ใช้ในการพัฒนา ประกอบด้วย 1.1.1) เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นโดยยึดแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน 1.1.2) เป็นรูปแบบที่ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้และหลักการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์และการกระทำ เป็นการเรียนรู้ในการสร้างความคิด รวบรวม การพัฒนาความเข้าใจและความสามารถต่าง ๆ ด้วยตนเอง และการบูรณาการเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนจริง 1.1.3) เป็นรูปแบบที่ใช้กระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ประกอบด้วย การศึกษาเอกสารประกอบ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การฝึกปฏิบัติจริง และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) และ 1.1.4) เป็นรูปแบบที่ใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม โดยมีหลักการสำคัญ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) 1.2) วัตถุประสงค์ ได้แก่ เป้าหมายที่ต้องการให้บรรลุผลของการพัฒนา ประกอบด้วย 1.2.1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา 1.2.2) เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน

ประถมศึกษา และ 1.2.3) เพื่อตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น 1.3) เนื้อหา ได้แก่ องค์ความรู้ในเอกสารประกอบการพัฒนา จำนวน 6 ชุด ประกอบด้วย 1.3.1) การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ 1.3.2) การพัฒนาความคล่องทางดิจิทัล 1.3.3) การสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ 1.3.4) การรู้ทันเทคโนโลยีดิจิทัล 1.3.5) การคิดสร้างสรรค์การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ 1.3.6) คุณธรรม จริยธรรมจรรยาบรรณการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 1.4) กระบวนการพัฒนา ได้แก่ ขั้นตอนการพัฒนา ประกอบด้วย 1.4.1) การศึกษาเอกสารประกอบ 1.4.2) การอบรมเชิงปฏิบัติการ 1.4.3) การฝึกปฏิบัติจริง และ 1.4.4) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) 1.5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ คู่มือการใช้เอกสารประกอบการพัฒนา วิดีทัศน์ วีซีดี วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องเขียน เครื่องฉายภาพ ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ 1.6) การวัดและประเมินผล ได้แก่ วิธีการวัดเพื่อประเมินพฤติกรรมภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ ในกระบวนการพัฒนาและตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบ

3. ผลการตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 มีรายละเอียดดังนี้ 3.1) ความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนา มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$) พิจารณาตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้คือ คู่มือรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครู ($\bar{X} = 4.89$) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.78$) กระบวนการของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.78$) การวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.80$) หลักการของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.67$) เนื้อหาของรูปแบบ ($\bar{X} = 4.67$) และ 3.2) ภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ ระหว่างก่อนการทดลองใช้รูปแบบและหลังการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า ค่าเฉลี่ยผลการประเมิน ระยะหลังการทดลองใช้รูปแบบ ($\bar{X} = 4.77$) สูงกว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบ ($\bar{X} = 2.49$) และมีความแตกต่างเพิ่มขึ้น 2.28 ซึ่งหมายความว่า ครูที่ร่วมวิจัยมีภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ ก่อนเข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบอยู่ในระดับน้อย หลังจากที่ได้เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด มีความแตกต่างเพิ่มขึ้น 2.28 หรือคิดเป็นดัชนีความก้าวหน้า 45.80

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 11

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยองค์ประกอบภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ พบว่ามีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ดังนี้คือ 1) การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้

2) การพัฒนาความคล่องทางดิจิทัล 3) การสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ 4) การรู้ทันเทคโนโลยีดิจิทัล 5) การคิดสร้างสรรค์การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ 6) คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับ รัตติยา พร้อมสิน กล่าวถึง ภาวะผู้นำครูว่า เป็นพฤติกรรมหรือคุณลักษณะของครูที่มีอิทธิพลระหว่างผู้นำ และผู้ตาม ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันขององค์กร (รัตติยา พร้อมสิน, 2559) ซึ่ง Harris, A. and Mujis, D. ได้ให้ความหมายไว้เช่นเดียวกันว่าภาวะผู้นำครูหมายถึงความสามารถของครูที่มีความเชี่ยวชาญด้านการเรียน การสอนในบทบาทของผู้นำเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ท่ามกลางครูและครูผู้นำ เพื่อให้เกิดการพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนในระดับต่าง ๆ ในสถานศึกษามีโอกาสที่จะนำหรือเป็นผู้นำซึ่งภาวะผู้นำนั้นเป็นการสร้างสถานการณ์ทำให้บุคคลได้ปฏิบัติกิจกรรมเพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการร่วมกัน (Harris, A. & Muijs, D., 2005) และยังสามารถอภิปรายรายละเอียดแต่ละองค์ประกอบได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบด้านการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ ของภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา คือ ลักษณะของครูผู้สอนที่การพัฒนาตนเองเพื่อการเรียนรู้ให้ทันสมัย โดยใช้ ICT เพื่อการประยุกต์ใช้และสร้างนวัตกรรมในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ พัฒนา สนับสนุน ทักษะการคิด ความคิดสร้างสรรค์ และเป็นผู้ชี้แนะแนวทางเพื่อให้เกิดการเรียนรู้นำไปสู่ในการประเมินและวัดผลการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา ได้กล่าวดังนี้ 1) ครูพึงน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งประยุกต์ใช้ได้ดีในวิชาชีพครู เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้และการทำงาน 2) จัดการศึกษาต้องสอดคล้องสภาพสังคมเทคโนโลยีก้าวไกล 3) เน้นการใช้และสร้างนวัตกรรมในบริบทของไทยมุ่งพัฒนาคนให้มีทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม อยู่ร่วมกันด้วยมนุษยธรรม (กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา, 2559) และ อินทิรา ชูศรีทอง ได้สรุปองค์ประกอบมี 5 องค์ประกอบย่อย 13 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) การใช้ ICT พื้นฐาน และระบบเครือข่าย 2) การใช้ ICT พัฒนา สนับสนุน ทักษะการคิด ความคิดสร้างสรรค์ 3) การใช้ ICT ในการประเมิน และวัดผลการเรียนการสอน 4) การใช้ ICT ในการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาวิชาชีพ 5) การกำหนดเป้าหมาย และการออกแบบกิจกรรมควบคู่ไปกับการใช้ ICT (อินทิรา ชูศรีทอง, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับ Fansher ได้กล่าวถึงการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนโดย 1) นำเสนอวิธีการสอนของครูจากการบอกให้ทำหรือการบรรยายไปเป็นการสอนแบบใหม่ที่ปล่อยให้ผู้เรียนสอนตัวเอง 2) ครูเป็นผู้แนะนำ (Fansher, H., 2011)

องค์ประกอบที่ 2 การพัฒนาความคล่องทางดิจิทัล คือ ลักษณะของครูผู้สอนที่มีความมุ่งมั่นพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถค้นหาตนเองได้เพื่อสร้างแนวคิดใหม่ทางดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับ กัซพร คำทอง ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการ

พัฒนาความคล่องทางดิจิทัลไว้ดังนี้ 1) มีความมุ่งมั่นพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 2) สามารถค้นหาตนเองได้ 3) สร้างแนวคิดใหม่ (กัซพร คำทอง, 2563) และยังมี จินฉวนวัตร ปะโคทั้ง ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาความคล่องทางดิจิทัลไว้ดังนี้ 1) พัฒนาคูให้มีความรู้ในด้านเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง 2) สร้างเครือข่ายการเรียนรู้อย่างหลากหลายที่สามารถพัฒนาตนเองได้ 3) สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้ทุกเวลา (จินฉวนวัตร ปะโคทั้ง, 2561) และ Park Y. ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาความคล่องทางดิจิทัลไว้ดังนี้ 1) มีความมุ่งมั่นพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 2) สร้างแนวคิดใหม่ 3) มีทักษะการสอนแบบมีอาชีพ 4) เป็นผู้ที่ใฝ่เรียนรู้ (Park. Y., 2006)

องค์ประกอบที่ 3 การสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ คือ พฤติกรรมของครูผู้สอนที่สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริงสอนแบบโครงงาน โดยครูเป็นผู้กระตุ้นในการทำกิจกรรมสร้างผลงานด้วยตัวนักเรียนเอง จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่มีลักษณะ STEM Education และใช้การวิจัยเพื่อการเรียนรู้เพื่อการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ซึ่งสอดคล้องกับ กรองทิพย์ นาควิชัยได้เสนอแนวคิดการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ ดังนี้ 1) จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริง 2) สอนแบบโครงงาน โดยครูเป็นผู้กระตุ้นในการทำกิจกรรมสร้างผลงานด้วยตัวนักเรียนเอง 3) ใช้การวิจัยเพื่อการเรียนรู้ 4) สอนแบบโมเดลชิปปา 5) วัดและประเมินผลตามสภาพจริง 6) ใช้สื่อและเทคโนโลยีประกอบการจัดการเรียนรู้ (กรองทิพย์ นาควิชัย, 2560) และ จินฉวนวัตร ปะโคทั้ง ได้กล่าวถึงลักษณะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ ดังนี้ 1) จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริง 2) ใช้การวิจัยเพื่อการเรียนรู้ 3) สอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน 4) วัดและประเมินผลตามสภาพจริง 5) จัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ (จินฉวนวัตร ปะโคทั้ง, 2561) และสอดคล้องกับ Churchesได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เพื่อให้เกิดนวัตกรรม ไว้ดังนี้ 1) จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เน้นการปฏิบัติจริง 2) วัดและประเมินผล (Churches, C., 2008)

องค์ประกอบที่ 4 การรู้ทันเทคโนโลยีดิจิทัล คือ ลักษณะของครูผู้สอนที่มีความสามารถในการผลิตสื่อสร้างสรรค์ออกแบบบทเรียนออนไลน์และประยุกต์ใช้ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพอย่างสร้างสรรค์ การสร้างสรรค์ และสามารถใช้อินเทอร์เน็ตและอินเทอร์เน็ตได้อย่างหลากหลาย ใช้โปรแกรมค้นหาข้อมูล ฐานข้อมูลออนไลน์ และสามารถประเมินผลข้อมูลการใช้และการจัดการสารสนเทศ ประเมินความถูกต้อง และการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากอินเทอร์เน็ต ซึ่งสอดคล้องกับ จินฉวนวัตร ปะโคทั้ง ได้กล่าวถึงการรู้เท่าทันเทคโนโลยี (Information, Communication and Technology Literacy: ICT) ในโลกศตวรรษที่ 21 คือ การรับรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแล้วตอบสนอง รับสิ่งที่รับรู้มาเป็นกระบวนการทัศนใหม่ทันที แสดงถึงการขาดทักษะการคิดแบบขาดวิจารณญาณ ผลที่เกิดขึ้นก็จะตกอยู่ภายใต้การชวนเชื่อและไม่

สามารถกำหนดตนเองได้ การสร้างทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดการเท่าทันไม่ตกอยู่ภายใต้การถูกชักจูง ชวนเชื่อ มืองค์ประกอบ ดังนี้ 1) การรู้เท่าทันสารสนเทศ (Information Literacy) 2) การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) 3) การรู้เท่าทันเทคโนโลยี (Information, Communication and Technology) (จิณณวัตร ปะโคทั้ง, 2561) และยังมี สุกัญญา แซ่มซ้อย ได้กล่าวถึงการรู้เท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัล ได้แก่ 1) ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลค้นหา สื่อ ข้อมูล และสารสนเทศได้ 2) วิเคราะห์ผลกระทบของสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์, สื่อสังคมออนไลน์ และสื่อบันเทิงต่อผู้รับสื่อได้ 3) ประเมินสื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์, สื่อสังคมออนไลน์ และสื่อบันเทิงได้ 4) สร้างสรรค์สื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์, สื่อสังคมออนไลน์และสื่อบันเทิงได้ 5) ประเมินและเลือกใช้สารสนเทศได้ 6) ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการประมวล และนำเสนอสารสนเทศได้ 7) ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสื่อสารหรือนำเสนอสื่อและสารสนเทศอย่างปลอดภัย ไม่ผิดจริยธรรมและกฎหมาย (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2562) สอดคล้องกับ Beetham and Sharp กล่าวไว้ว่า การรู้เท่าทันดิจิทัล คือ 1) มีความรู้ความเข้าใจ (Recognized Need) 2) มีความสนใจใฝ่รู้ที่จะศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการใช้โปรแกรมต่าง ๆ (Beetham, H. & Sharpe, R., 2013)

องค์ประกอบที่ 5 การคิดสร้างสรรค์การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ คือ การริเริ่มสร้างสรรค์ทางความคิด เพื่อสร้างความคิดแนวใหม่ให้เกิดความยืดหยุ่นในการปรับใช้ในการเรียนรู้ตามสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับ กองการบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ว่า การปรับเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการรังสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ (Generative Learning) คือ 1) ปรับเปลี่ยนจากการเรียนรู้ในห้องเรียน ในโรงเรียน และในระบบ เป็นการเรียนรู้นอกห้องเรียน นอกโรงเรียน และนอกระบบ 2) ปรับเปลี่ยนจากการเรียนจากข้อเท็จจริง (Fact-Based) เป็นการเรียนที่เริ่มจากการใช้ความคิด (Idea-Based) 3) ปรับเปลี่ยนจากการคิดในกรอบ (In the Box) เป็นการคิดนอกกรอบ (Out the Box) 4) ปรับเปลี่ยนจากการเรียนแบบถ่ายทอด (Transmitting) เป็นการเรียนแบบชี้แนะ (Mentoring) (กองการบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา, 2559) ตลอดถึง กรองทิพย์ นาควิเชียร ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้ 1) การสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ 2) กระตุ้นศิษย์สร้างนวัตกรรม 3) มีความสามารถในการประสานคนอื่นที่มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันและไม่ได้สอดคล้องกัน ให้สามารถทำงานร่วมกัน 4) การสร้างแรงจูงใจนำไปสู่แนวคิดที่สนับสนุนความคิดเห็นที่แตกต่างกันในเชิงสร้างสรรค์ (กรองทิพย์ นาควิเชียร, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับ Beetham and Sharpe ได้กล่าวถึงความคิดสร้างสรรค์ คือ 1) ความสามารถที่จะสังเคราะห์ 2) สร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ หรือสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมาได้ (Beetham, H. & Sharpe, R., 2013)

องค์ประกอบที่ 6 คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล คือ พฤติกรรมของครูผู้สอนที่เป็นแบบอย่างในการใช้ ICT อย่างถูกต้องปลอดภัย สื่อสารถูกต้อง

ตามกฎหมาย คุณธรรม จริยธรรม และครูต้องรู้จักตนเอง ยอมรับข้อบกพร่องของตนเอง และของผู้อื่น พร้อมทั้งการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ บันเย็น เพ็งกระจ่าง ได้กล่าวถึงคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งได้ให้ความหมายของ จริยธรรมว่า 1) สิ่งพึงประพฤติปฏิบัติ มีพฤติกรรมที่พึงต้องประสงค์ของสังคม 2) เป็นหลักหรือกรอบที่ทุกคนกำหนดไว้เป็นแนวปฏิบัติสำหรับสังคม เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม เกิดความสงบร่มเย็นเป็นสุข เกิดความรักสามัคคี เกิดความอบอุ่นมั่นคงและปลอดภัยในการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล เช่น ศีลธรรม กฎหมาย ธรรมเนียม ประเพณี เป็นต้น (บันเย็น เพ็งกระจ่าง, 2561) และยังมี พรชัย เจตามาน และคณะ ได้กล่าวถึงคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งได้ให้ความหมายของ จริยธรรมว่า 1) สิ่งพึงประพฤติปฏิบัติ มีพฤติกรรมที่พึงต้องประสงค์ของสังคม 2) เป็นหลักหรือกรอบที่ทุกคนกำหนดไว้เป็นแนวปฏิบัติสำหรับสังคม เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม เกิดความสงบร่มเย็นเป็นสุข เกิดความรักสามัคคี เกิดความอบอุ่นมั่นคงและปลอดภัยในการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล เช่น ศีลธรรม กฎหมาย ธรรมเนียม ประเพณี (พรชัย เจตามาน และคณะ, 2559) และ Park Y. ได้กล่าวถึงคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ไว้ดังนี้ 1) ส่งเสริมให้ครูร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมร่วมกัน 2) ยกย่องและให้ความสำคัญของความซื่อสัตย์ของครู 3) ยกย่องชมเชยความเป็นกัลยาณมิตรทั้งกลุ่มครูและคนทั่วไป 4) ยกย่องชมเชยความเสียสละ ความมีจิตอาสา ในการพัฒนาศิษย์ให้เป็นคนดี 5) จัดให้มีรางวัลในความมีจิตวิญญาณความเป็นครูในโรงเรียน 6) สนับสนุน ส่งเสริม และให้ความสำคัญในความหวัดดีในความรักต่อศิษย์และเพื่อนร่วมงาน จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 มีความเหมาะสมที่จะนำไปเป็นกรอบในการพัฒนาครูในโรงเรียนประถมศึกษา ให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมาย รวมถึงพัฒนาองค์กรให้ก้าวหน้าไปในทิศทางเดียวกันด้วย (Park. Y., 2006)

2. จากผลสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการพัฒนา 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ 6) การวัดและการประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตติยา พร้อมสิน เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 เมืองประกอบของรูปแบบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการพัฒนาของรูปแบบ และ 5) การวัดและประเมินผล (รัตติยา พร้อมสิน, 2559) ส่วน รัชฎากร อัครจันทร์ เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาภาค 11 เมืองประกอบของรูปแบบ

6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล (รัชฎากร อัครจันทร์, 2560) นอกจากนี้ Dessler มีองค์ประกอบของรูปแบบ 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการของรูปแบบ 2) ความมุ่งหมายของรูปแบบ 3) เนื้อหาของรูปแบบ 4) กระบวนการของรูปแบบ 5) สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล (Dessler, P., 1968)

3. จากผลการตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ตรวจสอบได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้ 1) ความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณารายข้อตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้คือ คู่มือรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัล การวัดและประเมินผล วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการของรูปแบบ หลักการของรูปแบบ และเนื้อหาของรูปแบบ และ 2) ภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ระหว่างก่อนการทดลองใช้รูปแบบและหลังการทดลองใช้รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยผลการประเมินภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ระยะหลังการทดลองใช้รูปแบบ สูงกว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบ และมีความแตกต่างเพิ่มขึ้น 2.28 ซึ่งหมายความว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ร่วมวิจัยมีภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ ก่อนเข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบอยู่ในระดับน้อย หลังจากที่ได้เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบมีภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด มีความแตกต่างเพิ่มขึ้น 2.28 หรือคิดเป็นดัชนีความก้าวหน้า 45.80 ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อภิปรายได้ว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา และรูปแบบมีกระบวนการพัฒนาที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัตติยา พร้อมสิน เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองใช้รูปแบบจะมีดัชนีความก้าวหน้าในการพัฒนาภาวะผู้นำครูเพิ่มขึ้นร้อยละ 72.97 (รัตติยา พร้อมสิน, 2559) ส่วน รัชฎากร อัครจันทร์ เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลองใช้รูปแบบจะมีดัชนีความก้าวหน้าในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นร้อยละ 38.77 (รัชฎากร อัครจันทร์, 2560) จากผลการวิจัยที่พบในครั้งนี้ ครูผู้สอนในสถานศึกษาต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อนำความรู้ไปใช้พัฒนาตนเอง เป็นแบบอย่างแก่เพื่อนร่วมงาน โดยการฝึกฝนด้วยเทคนิควิธีที่หลากหลายทำให้ครูผู้สอนในสถานศึกษา เกิดหลักการแนวคิดทักษะความสามารถและตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า 1. องค์ประกอบภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา มี 6 องค์ประกอบ 65 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ มี 11 ตัวบ่งชี้ 2) การพัฒนาความคล่องทางดิจิทัล 13 ตัวบ่งชี้ 3) การสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มี 9 ตัวบ่งชี้ 4) การรู้ทันเทคโนโลยีดิจิทัล มี 10 ตัวบ่งชี้ 5) การคิดสร้างสรรค์การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของครูยุคดิจิทัล มี 7 ตัวบ่งชี้ และ 6) คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มี 15 ตัวบ่งชี้ 2. การสร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 มีองค์ประกอบของรูปแบบ ดังนี้ 1) หลักการ ได้แก่ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการพัฒนา 5) สื่อและแหล่ง และ 6) การวัดและประเมินผล 3. ผลการตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 มีรายละเอียดดังนี้ 1) ความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนา มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ คู่มือรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครู วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการของรูปแบบ การวัดและประเมินผล หลักการของรูปแบบ เนื้อหาของรูปแบบ และ 2) ภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษามีค่าเฉลี่ยผลการประเมินภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา ระยะหลังการทดลองใช้รูปแบบ สูงกว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบ และมีความแตกต่างเพิ่มขึ้น ซึ่งหมายความว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่ร่วมวิจัยมีภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ ก่อนเข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบอยู่ในระดับน้อย หลังจากที่ได้เข้าร่วมทดลองใช้รูปแบบมีภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุดมีความแตกต่างเพิ่มขึ้นหรือคิดเป็นดัชนีความก้าวหน้า ดังนั้น จึงมีข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรนำ 1) ด้านการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการพัฒนาความคล่องทางดิจิทัล 3) ด้านการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ 4) ด้านการรู้ทันเทคโนโลยีดิจิทัล 5) ด้านการคิดสร้างสรรค์การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ และ 6) คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาครูให้มีภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป 2) ควรนำรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้นี้ไปใช้พัฒนาภาวะผู้นำครูยุคดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ เกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาและเป็นการเปลี่ยนจุดเน้นเรื่องกระบวนการสอนของครูไปสู่การพัฒนาผู้เรียน 3) จากผลการทดลองใช้รูปแบบในการพัฒนาระยะที่ 2 การปฏิบัติจริง และระยะที่ 3 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบชุมชนวิชาชีพ (PLC) สามารถใช้เวลาในปฏิบัติไปพร้อมกันได้

เอกสารอ้างอิง

- ไชยา ภาวะบุตร และคณะ. (2563). พัฒนาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 9(33), 1-11.
- กนกกร สมปราชญ์. (2560). ภาวะผู้นำและภาวะผู้นำการเรียนรู้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). ขอนแก่น: คลังพัฒนา.
- กรองทิพย์ นาควิเชียร. (2560). คุณลักษณะครูมืออาชีพยุคการศึกษา 4.0 : กรณีศึกษาครูที่ได้รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาจักรี รางวัลครูคุณากร และรางวัลครูยิ่งคุณ. เรียกใช้เมื่อ 12 กรกฎาคม 2563 จาก www.google.co.th.
- กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา. (2559). Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา.
- กัษพร คำทอง. (2563). กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- จิณณวัตร ปะโคทัง. (2561). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ. อุบลราชธานี: สำนักพิมพ์ศิริธรรมออฟเซต.
- ทรงเกียรติ พิฆังคผล และคณะ. (2559). การจัดการเรียนรู้ของประเทศไทย. เรียกใช้เมื่อ 12 กรกฎาคม 2563 จาก www.google.co.th.
- ธราญา จิตรขญาวนิช. (2560). การศึกษาและความเป็นครูไทย. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บันเย็น เฟ็งกระจ่าง. (2561). การพัฒนาการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสาธิตสาสน์วิเทศ คลองหลวง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเกริก.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ สุวีริยาสาส์น.
- พรชัย เจดามาน และคณะ. (2559). การพัฒนาการศึกษาภายใต้กรอบประเทศไทย 4.0 สู่ศตวรรษที่ 21 The Development Education Issue of Thailand 4.0 towards

- 21th Century. เรียกใช้เมื่อ 14 พฤษภาคม 2564 จาก <http://www.oknation.nationtv.tv/blog/jedaman/2016/12/31/entry-1>
- รัตติยา พร้อมสัน. (2559). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11. ใน ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รัชฎากร อัครจันทร์. (2560). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ใน ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สฤกัญญา แหม่มซ้อย. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อินทิดา ชูศรีทอง. (2563). รูปแบบการพัฒนาครูการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11. ใน ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Barth, R. S. (2001). Teacher Leader. Phi Delta Kappan, 82(6), 443-449.
- Beetham, H. & Sharpe, R. (2013). Rethinking pedagogy for a digital age: Designing for 21st century learning . New York, NY: routledge.
- Churches, C. (2008). A. Bloom's Digital Taxonomy. Retrieved September 9, 2011, from <http://www.montgomeryschoolsmd.org/uploadedFiles/departments/teaching/homepage/BloomDigitalTaxonomy2001.pdf>.
- Dessler, P. (1968). The Effective Executive. New York: Harper & Row Publishers.
- Fansher, H. (2011). 21st Century Learning Environments: Building a Better School. Canada: Springbank Community High School.
- Fullan, M. (2001). The New Meaning of Education Change. New York: College Teaching.
- Harris, A. & Muijs, D. (2005). Improving Schools through Teacher Leadership. Cornwall: MPG book.
- Harris, A. (2002). Improving Schools through Teacher Leadership. Cornwall: MPG book.

Park. Y. (2006). 8 Digital skills we must teach our children. Retrieved October 15, 2016, from <http://www.weforum.org>.